

สนุกคิด กับ ทฤษฎีเกม

ตอนที่ 3 จุดสมดุลของแนช (Nash's Equilibrium)

วีโรจน์ สักขนาอติกร

Ph.D. Candidate สาขาวิศวกรรมศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

ต่อ อากวับทีแล้ว

เชื่อ

หรือไม่ครับว่าทฤษฎีเกมก็สามารถอธิบายความสัมพันธ์ฉันท์แฟนได้ด้วยนะครับ!! เคยได้ยินที่เพื่อนๆ เตือนเวลาเราคบแฟนไหมครับว่า “ถ้าใจเขามาก เราจะกลายเป็นของตายแล้วจะโดนเขาทิ้งทีหลัง” แต่ผู้ชายบางคนนั้นก็แปลกนะครับทะเลาะกับแฟนทีไร ไม่ว่าเราจะผิด จะถูก ก็จ้อไว้ก่อนเสมอ จนถูกมองจากใครๆ ว่าเป็นแฟนที่ตีมากๆ แต่ก็ตามคำเตือนนั้นล่ะครับ จ้อตลอดคิดว่าเธอจะทิ้ง สุดท้ายก็ไม่แล้วครับ เธอก็ไปคบอีกคนแล้วก็มาทิ้งเราไป จนเกิดภาชิตที่ผู้ชายบางคนชอบบ่นว่า “ผู้หญิงชอบผู้ชายเลว” ดังนั้น คุณผู้ชายทั้งหลายถ้ารักจะเป็นคนคุมเกมแบบคาสโนว่า เราต้องทำตัวไม่เป็นของตายครับ ต้องทำให้ผู้หญิงเขาคิดว่าขาดเขาเขาก็มีใหม่ได้ มีปัญหาอะไรก็ต้องผินใจไม่จ้อครับ วางเฉยเงียบขรึมเอาไว้ แล้วจะดีเองครับ

เกมๆ นี้ จะมีตารางผลตอบแทนเหมือนกับเกมขับรถเบียดกัน นั่นล่ะครับ (เกมแบบนี้เขาเรียกว่า Game of Chicken) เกมๆ นี้ทั้งคู่ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายรักกันอยู่นะครับ ยังไม่มีใครมีกิกเวลางอนกัน ไม่เข้าใจกัน หากต่างฝ่ายต่างจ้อก็จะมีปัญหาครับ ไม่มีใครได้เปรียบใคร ผมถือว่าเสมอครับ ถ้ามีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมจ้อก่อน ฝ่ายนั้นจะตกเป็นรองทันทีครับ แต่ถ้าต่างฝ่ายต่างไม่จ้อกันก็ต้องเลิกกันเป็นเรื่องธรรมดา ผมลองเขียนเป็นตารางผลตอบแทน (Payoff Matrix) ดังนี้ครับ

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ	(0, 0)	(-1, +1)
	ไม่จ้อ	(+1, -1)	(-10, -10)

ถ้าเวลางอนกัน แล้วต่างคนต่างจ้อ ก็จะจบกันแบบต่างฝ่ายต่างขอโทษ ขอโทษ ปรับความเข้าใจ ถ้าเป็นไปได้จะดีมาก เพราะไม่มีใครต้องตกเป็นลูกไล่ของอีกฝ่ายหนึ่ง กรณีนี้ผมถือว่าเสมอกันครับ (0,0) ถ้าผู้ชายเป็นฝ่ายจ้อ ผู้ชายจะตกเป็นลูกไล่และจะกลายเป็นของตายทันที กรณีนี้ผมถือว่าฝ่ายชายเสียเปรียบ ความได้เปรียบตกอยู่กับฝ่ายหญิงครับ ดังนั้น ผลลัพธ์จึงเป็น (-1,+1) ในทางตรงกันข้ามหากผู้หญิงเป็นฝ่ายจ้อ ผู้ชายจะได้เปรียบทันทีเช่นกัน ดังนั้น ผลลัพธ์จึงเป็น (+1,-1) เรียกว่าใครจ้อก่อนเสียเปรียบนั่นเองครับ แต่ถ้าต่างฝ่ายต่างไม่จ้อ ก็คงต้องมีอันเลิกรากัน ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ฉันท์แฟนต้องเดินมาสู่หายนะต่างฝ่ายต่างเสียใจ ผมถือว่าผลลัพธ์ในกรณีนี้เป็น (-10, -10) เกมๆ นี้ต่างฝ่ายต่างไม่มีกลยุทธ์เด่น (Dominant Strategy) ครับ ถ้าเรารู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่จ้อ เราจะต้องจ้อ ถ้าเรารู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งจ้อแน่ๆ เราก็จะทำตัวขรึมไม่จ้อแน่ๆ ครับ ดังนั้น เกมๆ นี้ต่างฝ่ายต่างไม่มีกลยุทธ์เด่น ดังนี้

มองในมุมมองของฝ่ายชาย:

กรณีที่ฝ่ายชายทราบแน่ๆว่าฝ่ายหญิง “จ้อ”

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ	(0, 0)	
	ไม่จ้อ	(+1, -1)	

กรณีที่ฝ่ายชายทราบแน่ๆว่าฝ่ายหญิง “ไม่จ้อ”

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ	(-1, +1)	
	ไม่จ้อ		(-10, -10)

จะเห็นได้ว่าฝ่ายชายไม่มีกลยุทธ์เด่นเลยในเกมๆ นี้ ฝ่ายชายสามารถตัดสินใจจะ “จ้อ” หรือ “ไม่จ้อ” ได้ขึ้นอยู่กับมติตัดสินใจของฝ่ายหญิง

มองในมุมมองของฝ่ายหญิง:

กรณีที่ฝ่ายหญิงทราบแน่ว่าฝ่ายชาย “จ้อ”

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ	(0, 0)	(-1, +1)
	ไม่จ้อ		

กรณีที่ฝ่ายหญิงทราบแน่ว่าฝ่ายชาย “ไม่จ้อ”

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ		
	ไม่จ้อ	(+1, -1)	(-10, -10)

เราจะพบว่าฝ่ายหญิงก็ไม่มีกลยุทธ์เด่น (Dominant Strategy) เช่นเดียวกับฝ่ายชายครับ ถ้าฝ่ายหญิงรู้ว่าฝ่ายชายจ้อแน่ๆ ก็ต้องเล่นตัวไม่จ้อตอบ แต่ถ้ารู้ว่าฝ่ายชายไม่จ้อแน่ๆ ฝ่ายหญิงก็ต้องเป็นฝ่ายจ้อละครับงานนี้

ตามแนวคิดของทฤษฎีเกมที่จุด (+1, -1) และ (-1, +1) ทั้งสองจุดนี้เป็นจุดที่ฝ่ายหนึ่งยอมจ้อ อีกฝ่ายหนึ่งไม่จ้อ (ถูกจ้อ) ซึ่งเป็นจุดที่หากมาลงตัวที่จุดนี้แล้ว จะไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถเปลี่ยนการตัดสินใจโดยที่ทำให้ตนเองได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นได้เลย ดังนั้น ทั้งสองจุดนี้จึงเป็นจุดสมดุลของแนช (Nash's Equilibrium) นั่นเอง

ดังนั้นเกมๆ นี้ หากเราเป็นฝ่ายชายที่ไม่ต้องการจะต้องหงอ ฝ่ายหญิงไปตลอดชีวิต จนต้องแต่งงานกลายเป็นผู้ชายกลัวเมีย หากมั่นใจว่าฝ่ายหญิงเขารักเรา (เอาเป็นว่าถ้าเลิกกับเรา มั่นใจว่าเขาต้องนำดาเซ็ดหัวเรา) เมื่อมีเรื่องอนกัน เราต้องกัดฟันห้ามจ้อครับและต้องทำให้เขาเชื่อว่าเราจะไม่จ้อแน่ๆ ด้วยครับ สุดท้ายฝ่ายหญิงก็จะกลับมาจ้อเรา หรือกลับมาทำดีกับเราเองครับ ซึ่งจะลงตัวที่จุดสมดุลของแนชครับผมและสุดท้ายเราจะกลายเป็นฝ่ายคุมเกมตามแบบฉบับของคาสโนว่าครับ มองเผินๆ อาจจะดีนะครับ แต่ถ้าผู้ชายทำตัวแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนอะไรก็ไม่รู้จักจ้อผู้หญิง ผมเชื่อว่าในที่สุดแล้วพอผู้หญิงโดนแบบนี้บ่อยๆ ฝ่ายหญิงก็จะทนไม่ได้ครับ จนทำให้สุดท้ายทัศนคติฝ่ายหญิงอาจจะเปลี่ยนแปลงไปแบบที่ผู้หญิงมักจะถูกสอนว่า “ให้รักคนที่เขารักเรามากกว่า” เมื่อไหร่ที่ทัศนคติของฝ่ายหญิงเป็นแบบนี้เมื่อไหร่ ผลลัพธ์ในตารางผลตอบแทนจะเปลี่ยนไปทันที เป็นดังนี้ครับ

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ	(0, 0)	(-1, +1)
	ไม่จ้อ	(+1, -1)	(-10, +1)

จากตารางผลตอบแทนด้านบนนี้ ฝ่ายหญิงจะรู้สึกได้ว่า ฝ่ายหญิงคิดว่า ไม่ว่าผู้ชายจะจ้อ หรือไม่จ้อ ตัวเองก็คงไม่กลับไปคืนดีหรือไปจ้อฝ่ายชายแน่ๆ อย่างที่ผมเรียกว่า “ให้รักคนที่เขารักเรามากกว่า” หากพิจารณาในมุมมองของฝ่ายหญิงแล้วทางเลือกที่จะ “ไม่จ้อ” ผู้ชายจะเป็นกลยุทธ์เด่น (Dominant Strategy) ทั้งนี้กรณีที่ฝ่ายชาย “จ้อ” ฝ่ายหญิงก็เลือกที่จะ “ไม่จ้อ” ตอบ

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ	(0, 0)	(-1, +1)
	ไม่จ้อ		

กรณีที่ฝ่ายชาย “ไม่จ้อ” ฝ่ายหญิงก็เลือกที่จะ “ไม่จ้อ” ใน Converse ตัวใครตัวมันเหมือนกัน สบายใจกว่า

		ฝ่ายหญิง	
		จ้อ	ไม่จ้อ
ฝ่ายชาย	จ้อ		
	ไม่จ้อ	(+1, -1)	(-10, +1)

ดังนั้น ทุกๆ ครั้งทีองกัน แล้วฝ่ายชายไม่ยอมจ้อบ้างเลย ก็จะทำให้ทัศนคติของฝ่ายหญิงเปลี่ยนไป จนทำให้สุดท้ายแล้วความเศร้า ความทุกข์จะกลับมาที่ฝ่ายชาย ทั้งๆ ที่เป็นฝ่ายบอกเลิก หรือเป็นฝ่ายไม่สนใจก่อน เคยเห็นกันไหมครับ ที่พอฝ่ายชายไม่สนใจผู้หญิงแล้ว แต่ไม่เห็นว่าคุณผู้หญิงจะทุกข์ ร้อนใจอะไร สุดท้ายฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายใจเสียเองครับและจะกลับมาเป็นฝ่ายจ้อ แต่ก็มักจะสายเกินไปเสียแล้ว ชีวิตคู่ต้องจบลงนั่นที่สุด

ดังนั้นจากทฤษฎีเกม จึงสามารถอธิบายชีวิตคู่ได้ว่า หากว่าเราจะคบกันเมื่อมีปัญหาความไม่เข้าใจเกิดขึ้น เราไม่ควรเอาแต่จ้อเอาแต่ขอโทษ ยอมรับผิด ยอมเป็นเบี้ยล่างอยู่เรื่อยไป เพราะสุดท้ายเราจะกลายเป็นของตาย บางครั้งถ้าฝ่ายชายมั่นใจว่าเราไม่ได้ทำอะไรที่ผิดเลย เพียงแต่ทำให้ฝ่ายหญิงไม่พอใจเท่านั้น ฝ่ายชายก็ควรจะต้องใจแข็งไม่จ้อฝ่ายหญิงครับ แต่อย่างไรก็ตามฝ่ายชายก็ไม่ควรจะได้ใจไม่ใช่ว่าทำอะไรไม่ดีก็ไม่สำนึก ไม่จ้อ ไม่ขอโทษมันอยู่ร่ำไปสภาพความสัมพันธ์อย่างนี้จะค่อยๆ เป็นวัดขึ้นภูมิคุ้มกันให้กับฝ่ายหญิงจนทำให้ฝ่ายหญิงรู้สึก “รักตัวเองดีที่สุด รักคนที่เขารักเรามากกว่า” พอผู้หญิงเขารู้สึกอย่างนี้เกมเปลี่ยนเลยนะครับ ฝ่ายชายอาจจะต้องเสียใจ ทุกซี้ใจที่ต้องเสียผู้หญิงดีๆ คนหนึ่งไปจากชีวิตก็ได้เห็นหรือไม่ครับว่าทฤษฎีเกมก็สามารถอธิบายเกมแห่งความรักได้เช่นกันครับ